

Међународна агенција за атомску енергију (ИАЕА) недавно је објавила спорне делове извештаја који се тичу развоја иранског нуклеарног програма. [\[1\]](#) У њима се наводи да је Иран овладао технологијом која би му омогућила да започне производњу атомског оружја. По многим аспектима извештај Међународне агенције је споран, јер су информације о иранском нуклеарном програму наводно процуреле у тренутку када је израелски премијер Бењамин Нетанијаху убеђивао своје дипломате и чланове генералштаба израелске армије у неопходност војне акције против Ирана.

Како наводи војно-политички аналитичар „Политике“ Мирослав Лазански, сви предуслови за нови заливски рат су пред нама: “Техеран појачава ратну реторику против Израела, на једној од нових верзија иранске балистичке ракете „шахаб-3“ домета 1.450 километара стоји натпис: `Израела се треба решити`. Нико не развија ракету тог домета да би је опремио класичном бојевом главом, јер је то нерационално. Да би се проценило да ли нека земља тајно развија војни нуклеарни програм треба само пратити њен ракетни програм. Када тај програм пређе дomet ракете од 1.000 километара будите сигурни да се упоредо ради и на производњи атомског оружја. То се показало и на случајевима Индије и Пакистана. Техеран војно уско сарађује са Северном Корејом, купује севернокорејску ракетну и подморничку технологију.” [\[2\]](#)

Међутим, израелска ратна реторика је, морамо признати, умногоме интензивнија јер је и сам председник Израела, Шимон Перес, најавио војно решење питања иранског нуклеарног оружја. Занимљиво је да Израел, упоредо са претњама Техерану, несметано развија сопствени нуклеарни програм и повећава дomet својих ракета, како оних које би евентуално биле лансиране са копна (у оквиру програма за лансирање комерцијалних сателита у ниску орбиту), тако и оних које би биле лансиране са подморница. Очигледно је да Израел жели да задржи монопол на поседовање нуклеарног арсенала на Блиском истоку, као и на производњу нуклеарних пројектила и повећања њиховог домета, тако да не дозвољава ни једној другој “непријатељској земљи” да развија свој нуклеарни капацитет, макар он био усмерен и у “мирољубиве” сврхе.

Израел чак није ни члан поменуте Међународне комисије за атомску енергију и до данас није јасно коликим бројем бојевих глава располаже у свом арсеналу. Осим тога, Тел Авив упорно одбија међународне инспекције које би за циљ имале да утврде и ставе под контролу атомско оружје у свету.

С друге стране, Иран негира извештаје Међународне комисије (ИАЕА) и сматра да се поменута агенција налази у рукама Америке, која чини све како би извршила притисак на Техеран. “Председник Ирана Махмуд Ахмадинеџад изјавио је данас да Иран неће `ни за јоту` одступити од свог нуклеарног програма и додао да Техеран одбацује извештај Међународне агенције за атомску енергију (ИАЕА) у којем се тврди да иранске власти раде на развоју нуклеарног оружја. Ахмадинеџад је оценио да ИАЕА дискредитује саму себе тако што се сврстава уз `неосноване` тврдње САД по којима Иран развија нуклеарно оружје”. [\[3\]](#)

Да Иран не одустаје од свог нуклеарног програма потврдио је и Али Ашгар Солтанијех, представник ове земље у (ИАЕА): „Иран никада неће одустати од својих легитимних права”, већ ће као „одговорна земља” наставити да „поштује своје обавезе у оквиру Споразума о неширењу нуклеарног наоружања који предвиђа надзор ИАЕА”.

Да се ситуација све више заоштрава, потврђује и мешање Шимона Переса који је, како преноси агенција „Дојче Веле” послао поруку земљама света у којој стоји следеће: „ви сте се обавезале да спречите Иран да произведе атомску бомбу. За то имате мноштво инструмената: прво, привредне санкције, затим, може да се врши притисак на извоз нафте... Имате у рукама све могућности. Додуше, има и других могућности које овде не желим да наводим. Сада морате показати да сте одговорне пошто Иран представља опасност за цео свет, не само за Израел”. [\[4\]](#)

Сасвим је јасно о којим то другим могућностима Перес не жели да говори, али оне јасно упућују на војну интервенцију која би била изведена нападима из ваздуха или крстарећим пројектиlima. Као што је то био случај и са ирачким и сиријским нуклеарним потенцијалима који су у прошлости били изложени израелским нападима. Али, сада се ситуација умногоме изменила и није слична оној из 1981. или 2007. када су нападнута поменута ирачка и сиријска постројења. Иран поседује респектабилне снаге за евентуалну одмазду, која би сасвим сигурно уследила у случају израелског напада. У том светлу огласио се и министар одбране Израела Ехуд Барак који је изјавио да Израел не страхује од одмазде и “ако Израел буде увучен у сукоб, кажем вам неће бити 100.000

жртава, неће бити 10.000 жртава, ни 1.000 жртава и Израел неће бити уништен”. [\[5\]](#)

Већ се говори о томе да је Израел тестирао балистичку ракету и да у Италији спроводи вежбе својих ваздухопловних снага. Међутим, нису сви у Израелу тако спремни за војну акцију; наиме, готово сви шефови израелских тајних служби упозоравају на опасност од усамљеног удара. Бивши шеф Мосада Меир Даган изјавио је да би војни удар на иранска нуклеарна постројења била највећа глупост коју би Израел могао да учини. Бивши генерал Амирам Леви, који је од 1998. до 2000. био заменик шефа тајне службе, изјавио је на израелском радију да је “начелно у интересу Израела да одржи равнотежу на Блиском истоку. Ми смо кап у том огромном арапском, муслиманском свету и немамо разлога да пореметимо ту равнотежу покретањем ескалације која би трајала годинама. Израел не би требао да изиграва светског полицајца. За то смо сувише мали, живимо у погрешном региону и то би једноставно било погрешно”.

Ипак, француски председник Саркози је најавио да Француска неће седети скрштених руку уколико Израелу буде претила опасност. С друге стране, и британска армија се припрема за евентуални напад на Иран, јер се у регион већ спрема да пошаље бродове и подморнице опремљене „Томахаawk“ крстарећим пројектилима.

Русија и Кина остају уједињене у напорима да се изнађе дипломатско решење. Руско министарство спољних послова известило је да је Русија дубоко разочарана и збуњена што је извештај претворен у извор додатних тензија о проблемима везаним за ирански нуклеарни програм”. [\[6\]](#) Постоје они који иду логиком „што је горе, то је боље” и ми не можемо да подржимо деструктивну логику намерног угрожавања дипломатског процеса”, навело је руско министарство. Русија је гневна због објављивања извештаја комисије, због тога што та чињеница подрива све напоре за дипломатским решењем. Док су Русија и Кина дубоко забринуте, западне силе се спремају за нови рат који је све извеснији. Сигурно је да Техеран неће попустити и одрећи се свог нуклеарног програма, али је исто тако сигурно и да Запад, пре свега САД и Израел, неће одступити од свог досадашњег курса застрашивања Техерана војном акцијом.

Остаје нада да ће Израел, САД и остале западне силе увидети у какав несагледиви вихор би водио нови сукоб широких размера на Блиском истоку, јер без обзира на уверавања Ехуда Барака, Израел би се нашао у великој опасности зато што ирански председник Ахмадинеџад неће скрштених руку посматрати нападе на своја нуклеарна постројења, и да ће евентуална одмазда бити изузетно опасна по Израел и његове савезнике, што би читав регион одвело у понор новог заливског рата чије последице нико није у стању да са сигурношћу предвиди, нарочито ако узмемо у обзир још увек

нестабилну ситуацију у Сирији.

Дакле, само можемо да се надамо да ће разум ипак превладати и да ће се тренутна криза решити дипломатским средствима, али, нажалост, на примеру Либије увидели смо какав је међународни поредак и да је рат увек изгледнија опција од дипломатског решења, посебно на неуралгичном Блиском истоку. Ратоборне изјаве израелског премијера и председника сигурно не доприносе смиривању ситуације, што нас води до једног зачараног круга насиља из кога се не види излаз, а последице могу бити катастрофалне.

---

[1] <http://www.politika.rs/rubrike/Svet/IAEA-Iran-na-pragu-A-bombe.sr.html>

[2] <http://www.nspm.rs/hronika/miroslav-lazanski-iranski-sah.html>

[3] <http://www.nspm.rs/hronika/mahmud-ahmadinedzad-iran-ne-odstupa-od-nuklearnog-programa.html>

[4] <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,15515171,00.html>

[5] <http://www.nspm.rs/hronika/ehud-barak-izrael-se-ne-plasi-kontraudara.html>

[6] <http://www.nspm.rs/hronika/gnev-rusije-zbog-objavljivanja-izvestaja-ieaa-sad-bez-komentara.html>